

*INNOVATIVE
TECHNOLOGIES
IN CONSTRUCTION
SCIENTIFIC
JOURNAL*

Google Scholar

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

ISSN:2992-8893

Directory of
Research Journal
Indexing

Digital
Object
Identifier

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN CONSTRUCTION SCIENTIFIC JOURNAL (ITC)

TAHRIRIYAT| EDITORIAL

- **JURNALNING BOSH MUHARIRI:**
- Hamdamova Muxlisa Adxamovna.
- **JURNALNING BOSH MUHARRIR O‘RINBOSARI**
- Qo‘ldoshev Ne‘matilla Xikmatilla o‘g‘li.
- **JURNALNING MAS‘UL KOTIBI:**
- Abdualiyeva Shaxzoda Saydali qizi.
- **JURNALNING TEXNIK HODIMI:**
- Sobitov Erkin To‘lqin o‘g‘li.
- **JURNALNING TAHRIRIYAT A‘ZOLARI:**
- Salimov Baxriddin Lutfullayevich, professor.
- Xalilova Raxima Xamitovna , professor.
- Umarov Xasan Kobilovich, dotsent.
- Muzaffarova Maujuda Kadirbayevna, dotsent.
- Begmatov Pardaboy Abduraximovich, dotsent.
- Mehmonov Mashhurbek Husen o'g'li, dotsent.
- Xal'fin GaliAskar Rustamovich, dotsent.
- Tadjibaev Sherzod Amirqulovich, dotsent.
- Begmatov Nodir Ismoilovich, dotsent.
- Ergashev Ulug'bek Erkinjon o'g'li, dotsent.
- Normurodov Shahboz Ulugbekovich, dotsent.
- Muxammadiyev Ne'matjon Raxmatovich, dotsent.
- Umarov Uchqun Vafoqulovich, dotsent.
- Boltayev Otabek Tashmuxammatovich, dotsent.
- Qutbidinov Odiljon Muhammadjon o'g'li, katta o'qituvchi.
- Sharapov Shuxrat Azamatovich, dotsent v.b.
- Tuychiyeva Malika Nabiyevna, dotsent.
- Hasanov Fozil Farhod o'g'li, dotsent v.b.
- Chorshanbiyev Umar Ravshan o'g'li, dotsent v.b.
- Kurbanova Muxabbat Mamadjonova, dotsent.

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN CONSTRUCTION: ilmiy jurnali.-№11 (1) 2024.
Jurnal har oyda elektron ko‘rinishda chiqariladi. Ta'sischi va noshir: SHINE-AEB MCHJ.
<https://inntechcon.uz>

TAHRIRIYATNING JOYLASHGAN JOYI: Toshkent viloyati, Chinoz tumani, B. G‘ofurov
ko‘chasi 32-uy. Telefon: 99 837 91 18 Email: elyorbek.begaliyevich@mail.ru

ETNOMADANIY IJTIMOYIY TARAQQIYOYGA TA'SIRI

Ramatov Jumaniyoz Sultanovich. TDTTr.U "Ijtimoiy fanlar" kafedrasi mudiri. Falsafa fanlari doktori, Professor.

Salimov Baxriddin Lutfullaevich. TDTTr.U dotsenti.

Juraev Odilbek Saidkarim o'g'li. TDTTr.U talabasi.

ANNOTATSIYA. Insoniyat paydo bo'libdiki yashash uchun kurashish jaraenida ulkan o'zgarishlarni boshidan kechirib kelmoqda. Eng asosiysi, yer kurrasining turli iqtisodiy, ijtimoiy, geografik sharoitlari insonlarning tashqi va ichki madaniyatiga o'z ta'sirini o'tkazishi tabiiy jaraendir. Duneda minglab millat va elatlar o'zlariga xos milliy xususiyat va madaniyatiga ega. Milliy madaniyatlar har bir millat eki elat yashab turgan hududning tabiiy joylashuvi, geografiyasi va iqlimi turmush kechirishida mavjud mashg'ulotlari doirasidagi qiyinchiliklarni bartaraf etish choralari izlash jaraenida vujudga keladi va keyinchalik milliy urf-odat va an'anaga aylanib boradi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy taraqqiёт, etnomadaniyat, turkiy xalqlar.

ANNOTATION. Humanity has been going through huge changes in the process of struggle for existence. The most important thing is that it is a natural process that different economic, social and geographical conditions of the globe affect the external and internal culture of people. Thousands of nations and peoples in Dunè have their own national character and culture. National cultures are created in the process of finding ways to overcome the difficulties of the natural location, geography and climate of the area where each nation or people live, and later become national customs and traditions.

Key words: social development, ethnoculture, Turkic peoples.

O'zbek millati turkiy xalqlarning asosiy bo'g'ini sifatida uzoq tarixiy jaraenni boshidan kechirgan yirik millatlardan biri sanaladi. O'zbekiston geografik jihatdan o'ta qulay makonda joylashganligi bor haqiqat. Uzoq tarixiy o'tmishdan o'zbek xalqiga meros qolgan saxiylik, mehmondo'stlik, rostgo'ylik, tantilik, sadoqatlilik, poklik, odoblilik fazilatlarini milliy xususiyatning eng muhim jihati bo'lib sanaladi[5: 16] Shundan bo'lsa kerak milliy xarakterimizda vazminlik, sabr-qanoat, bag'rikenglik kabi fazilatlar avlodlar avlodiga o'tib kelmoqda.

Buyuk mutafakkir alloma Abu Rayhon Beruniy Hazratlari o'zining —Geodeziyal (Er tuzilishi va shakli haqidagi fikrlar) yer yuzini yetti iqlimga bo'ladilar. Yetti iqlim deyilganda ekvator chizig'idan boshlab, Shimoliy qutbgacha bo'lgan hududlar yettita kengliklar (parallel) hududlarga ajratilganligi nazarda tutilgan. Tarixda o'tgan davlatlar dunèning yetti iqlimi hududlariga egalik qilishni orzu qilishganligi bejiz emas. Mamlakatlar qadimda hududiy maydoni, qo'shinining soni va siyrati, u yerdagi hayvonot va nabotot olamining boyligi bilan ta'riflanar edi. Zahiriddin Muhammad Bobur ham o'zining —Boburnomal asarida ham Mavoraunnahrni to'rtinchi va beshinchi iqlimda deb aytib o'tadi. Hindistonni esa birinchi, ikkinchi va uchinchi iqlimda deya ta'kidlaydi. Bugungi kun olimlari iqlim so'zi o'rnida mintaqa so'zini ko'proq ishlatib keladi. Jahonda tarqalgan barcha elat va xalqlar o'zlari yashaydigan hududning iqlimi va geografik imkoniyatlaridan kelib chiqib turmush uchun zarur bo'lgan mashg'ulotlar bilan shug'ullanadilar. Bir tomondan, Markaziy Osiè xalqlari yuksak imkoniyatlar mavjud hududda yashaganliklari qadimdan ishlab chiqarish, ilm-fan, san'at, madaniyat sohaslarida ulkan yangiliklar yaratganligiga ishora bersa, ikkinchi tomondan o'zbek xalqi qadimdan yaratuvchilik, bunèdkorlik, mehnatsevarlik, jamoaviy ishlarda faol hatti-harakatlari bilan ajralib turgan. Mamlakatimiz tarixida bunèd etilgan juda ko'plab kanallar, ko'priklar, qal'a devorlari, kommunikatsiya inshootlari hashar yo'li bilan barpo etilgani haqida ma'lumotlar beriladi. Markaziy Osiè xalqlari qadimgi misrliklardan farqli o'laroq dehqonchilik sohasida katta burilishlar yasagan. Yurtimizda istiqomat qilgan o'troq aholi vakillari yerga ishlov berib, turli dehqonchilik mahsulotlari

yetishtirib tirikchilik qilgan bo'lsa, Dashti Qipchoqdan ko'chib kelgan qo'ng'iroq, loqay, qarluq, turk kabi yirik urug'lar chorvachilikning barcha turlari bilan shug'ullanib kelgan. Mazkur ishlab chiqarish sohalari orqali yurtimizda ulkan madaniyatlar yaratilib, ushbu madaniyat asta-sekin savdo yo'llari orqali butun dunëga (ëzilganligiga) eksport qilinganligiga tarixiy manbalarda guvoh bo'lamiz. Zamonamizning buyuk adiblaridan biri Abduqahhor Ibroximovning —Bizkim, o'zbeklar|| kitobida AQShning Chikago shahrida 200 ming nusxada chop etilgan —The World Encyclopedia dictionary Book|| (—Jahon qomusiy lug'at||) nomli ikki jildli kitobda o'zbek millatiga —O'zbek – jahon xalqlari orasida qadimiy xalqlardan bo'lib, turkiy xalqlar o'rtasida birinchi bo'lib o'troqlashgan, madaniy turmush kechiruvchi, jahon sivilizatsiyasiga hissa qo'shgan millat...||[4:27] - deya ta'rif berilgani aytib o'tilganligi barchamizni quvontiradi albatta. Birinchi Prezidentimiz Islom Karimov 1998 yil 24 oktyabrda YuNESKO ijroiya Kengashining 155-sessiyasida —Men umuminsoniy qadriyatlar rivojini har bir xalq madaniyati va o'ziga xosligining o'zaro uyg'unlashuvida deb bilaman, – deydi. – Madaniyatlarning shu tarzidagi uyg'unlashuvigina umuminsoniy madaniyat va butun sivilizatsiyaning go'zalligi va qadr qimmatini yaratadi. Zero, umumiy sivilizatsiya turli xalqlarning madaniyatlaridan shakllanadi||[3] -deb ta'kidlab o'tadi. Bu bilan o'zbek xalqi tarixiy davrlarda dunë sivilizatsiyasiga ulkan hissa qo'shgan xalqlardan biri ekanligiga ishora qilgan.u Shuni mamnuniyat bilan qayd etish lozimki, ezgu fazilat va intilishlar xalqimizning qon-qoni va suyak-suyagiga singib ketgan. Uning tabiatiga xos bo'lgan yuksak ma'naviyat necha asrlarki bizni ne-ne balo-qazolardan, to'fon va bo'ronlardan sog'-omon asrab kelmoqda. Har qanday bosqin va istilolarga qaramasdan, har qanday og'ir va murakkab sharoitlarda ham ota-bobolarimiz o'zligini yo'qotmasdan, ma'naviy haët mezonlari, odob-axloq qoidalariga amal qilib, komillik sari intilib yashagani bugun ham barchamizga ibrat bo'lib, kuch-quvvat bag'ishlamoqda. Ma'lumki, har qaysi xalq ëki millatning tafakkuri, turmush tarzi, ma'naviy qarashlari o'z-o'zidan, bo'sh joyda shakllanib qolmaydi. Ularning vujudga kelishi va rivojlanishida aniq tarixiy, tabiiy va ijtimoiy omillar asos bo'lishini hammamiz yaxshi bilamiz. Masalan, Sharq olamida, jumladan, o'zimizning O'zbekiston sharoitida jamoa bo'lib yashash tuyg'usi g'oyat muhim ahamiyat kasb etadi va odamlarni bir biriga yaqinlashtirishga, bir-birini qo'llab - quvvatlab haët kechirishga zamin yaratadi. Shu ma'noda, xalqimizning turmush va tafakkur tarziga nazar tashlaydigan bo'lsak, boshqalarga hech o'xshamaydigan, ming yillar davomida shakllangan, nafaqat o'zaro muomala, balki haëtimizning uzviy bir qismi sifatida namoën bo'ladigan bir qator o'ziga xos xususiyatlarni ko'ramiz. Bu esa yurtimizda olib borilaëtgan islohotlarni izchil amalga oshirilishida xalqimizning yuqorida qayd etib o'tgan fazilatlar alohida ahamiyat kasb etmoqda. Hozirgi kunda dunëning ijtimoiy, iqtisodiy, madaniy, ma'naviy va siësiy manzarasi doirasida turlicha keskinliklar yuzaga kelaëtgan bir paytda yurtimiz uzra amalga oshirilaëtgan ishlar butun jahon afkor-ommasini hayratga solayapti desak, mubolag'a bo'lmaydi. Afsuski, mamlakatimiz tashqi siësatida ochiqlik tamoyillariga rioya etaëtganligi jaraënida yurtimizga suqilib kiraëtgan ët an'analar, urf odatlar, qolaversa bizga butunlay begona bo'lgan xarakter ham shakllanaëtganligiga guvoh bo'lmoqdamiz. Globallashuv jaraënida bunday hodisalar kuzatilishi tabiiy hol. Hindistonning mashhur davlat arbobi Maxatma Gandi globallashuv jaraëniga: —Men uyimning darvoza va eshiklarini doim mahkam berkitib o'tira olimayman, chunki uyimga toza havo kirib turishi kerak. Shu bilan birga, ochilgan eshik va derazalarimdan kiraëtgan havo dovul bo'lib uyimni ag'dar-to'ntar qilib tashlashi, o'zimni esa yiqitib yuborishini ham istamayman|| – deb ta'rif berib o'tadi. Bu bilan globallashuv jaraënining ijobiy va salbiy jihatlarini o'z vaqtida anglab, ularga qarshi g'oya va ma'rifat bilan javob berish kerakligi haqidagi fikrni ilgari suradi. Mamlakatimizda aholining 60 foizdan oshig'ini ëshlar tashkil etishini hisobga olsak, ëshlar orasida xalqimizning qadimiy va yuksak ma'naviy fazilatlar haqidagi mumtoz axloqiy qoidalarni kengroq ëritib borish maqsadga muvofiq

bo'ladi. Vaholangki, o'zbek atamasi xuddi turk so'zining ekvivalenti – ma'nodoshi bo'lib, o'ziga ishonuvchi, mustaqil fikrlovchi va ish yurituvchi, botir, mard, èvqur, chekinmas singari fazilatlarni anglatgan. Abdurauf Fitrat ham o'zining —Abulfayzxonll tragediyasida —O'zbek o'g'lonlari botir bo'lurlarll deb aytib o'tadi. Zero, bugungi kunda èshlarimiz tomonidan xalqaro maydonlarda sport, ilm-fan, madaniyat va san'at yo'nalishlarida qo'lga kiritaètgan ulkan natijalari, o'ylaymizki, qadimdan buyuk va yuksak madaniyat yaratgan ajdodlar vorisi ekanligidan dalolat beradi. Bugungi kunda Harakatlar strategiyasi doirasida —Yoshlar – kelajak bunèdkorill, —Obod qishloql, —Obod mahallal, —Aqlli shaharll —Xavfsiz shaharll, —Xavfsiz hududll kabi keng qamrovli dasturlari qatoriga —Har bir oila tadbirkorll, —Yoshlar kelajagimizll kabi jamg'armalarning tashkil etilishi va amalga oshirilishida aynan ana shunday tashabbuskor, har bir masalaga yangicha èndashadigan xalqimizning barcha qatlamlari faol ishtirok etaètгани, hech shubhasiz, barchamizni mamnun qiladi. Shu o'rinda Birinchi Prezidentimiz Islom Karimovning —Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuchll kitobida keltirib o'tilgan misollarni sanab o'tishni joiz deb bildik. Ya'ni, —Agar biz dunè tarixiga nazar tashlaydigan bo'lsak, boshqa xalqlar ham ozodlik va mustaqillikni qo'lga kiritish, milliy tiklanish, o'z davlatchiligini, havas qilsa arziydigan fuqarolik jamiyatini mustahkamlash jaraènida ana shunday fazilatlarga tayanib va suyanib, barcha sohalarda — bu iqqisodièt èki ijtimoiy haèt bo'ladimi, madaniyat, ta'lim-tarbiya va ilm-fan bo'ladimi — o'zining beqiès ichki qobiliyat va salohiyatini ishga solish, uni ro'èbga chiqarish hisobidan taraqqiètga erishganini ko'ramiz.ll[2: 68] Bunda misol sifatida Birinchi Prezidentimiz Islom Karimov ikkinchi jahon urushidan keyin har tomonlama og'ir ahvolga tushib qolgan Yaponiya èki Janubiy Koreyani alohida ko'rsatib o'tadilar. Ushbu hududlar mo'l-ko'l tabiiy xomashè manbalari, meniral resurslar juda kam mamlakatlar sirasiga kiradi. Shunday bo'lsada yapon va koreys xalqi asrlar davomida shakllanib, katta bunèdkor kuchga aylangan o'ziga xos milliy ma'naviyati hisobidan ham rivojlangani bugungi kunda hech kimga sir emas. Shuning uchun «yapon mo'jizasi» èki «koreys mo'jizasi» haqida gap ketganda xalqaro iqtisodièt sohalari mutaxassislari birinchi galda «yapon xarakteri», «koreys tabiati» degan iboralarni tilga oladi Keyingi besh yil mamlakatimizda yangi va zamonaviy innovatsiyalarni haètga tatbiq etilaètgan davr bo'ldi. Buni ko'z oldimizga keltirish uchun Harakatlar strategiyasi hamda taraqqièt strategiyasi doirasida amalga oshirilaètgan ishlarni ko'z oldimizga keltirish kifoya. Tarixda ne-ne sinovlarni boshidan o'tkazgan; sabr-qanoatda tengi yo'q xalqimiz mamlakatimiz uzra quloq èzib boraètgan o'zgarishlar pallasida o'zining tom ma'nodagi xarakteri va tabiatini namoèn etib, barcha sohalarda mardonavor mehnat qilmoqda. Hukumatimiz esa xalqimiz xohish-irodasidan kelib chiqqan holda islohotlar olib bormoqda. Shu o'rinda O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirzièev, —Bizning eng asosiy yutug'imiz – ko'pmillatli xalqimizning har qanday qiyinchilik va sinovlarni yengishga qodirligi, zamonaviy dunèqarashi, sièsiy ongi va ijtimoiy faolligi yuksalib boraètгани, atrofimizdagi voqealarga beparvo bo'lmasdan, aksincha, daxldorlik tuyg'usi bilan yashaètganidirll[1: 286] – deya ta'kidlab o'tadi. Albatta, ushbu islohotlar samaradorligini ta'minlash doirasida xalqimizning hukumatimiz tomonidan ilgari surilaètgan bunèdkorlik g'oyasi atrofida jiplashib harakat qilaètganini alohida ta'kidlab o'tmog'imiz lozim.

Xulosa o'rinda shuni alohida ta'kidlash lozimki, o'zbek xalqining mentalitetida barcha ijtimoiy qatlamlar uchun umumiy jihatlar, jamoa manfaatlarini himoya qiluvchi ko'plab fazilatlarning rivoj topishini taqozo etib kelyapti. Xalqimiz ichki xarakteridagi bag'rikenglik, hotamtoylik, mehmondo'stlik, tinchliksevarlik, o'zaro hamkorlikka moyillik, xursandchilik va g'am-anduhli damlarda o'zaro hamfikrlilik, yelkadoshlik fazilatlari ana shu jamoaviy yakdillikni ta'minlash, til va dil, fikr birligini saqlash ehtièjlaridan tug'ilgan va sayqal topgandir. Yana shuni aytish kerakki, xalqimizning intellektual ma'naviy qièfasi mentalitetiga xos muhim jihatlaridan biri ilm-fanni

nihoyatda hurmatlash, ta'lim hamda kasbga alohida e'tibor qaratishini kuzatish mumkin. Mamlakatimiz uzra amalga oshirilaётган ulkan o'zgarishlarning zamirida xalqimizning o'ziga xos ijobiy jihatlari ёtganligi alohida ahamiyat kasb etadi.

REFERENCES

1. Раматов, Ж. С., Ҳасанов, М. Н., & Валиев, Л. А. (2022). IX-X АСРЛАРДА ЎРТА ОСИЁ МУТАФАККИРЛАРИНИНГ АҲЛОҚИЙ ТАРБИЯ ҲАҚИДАГИ ҒОЯЛАРИ (АЛ-ҒОРОБИЙ АСАРЛАРИ МИСОЛИДА). Academic research in educational sciences, 3(6), 660-669.
2. Раматов, Ж. С., Ҳасанов, М. Н., & Валиев, Л. А. (2022). IX-X АСРЛАРДА ЎРТА ОСИЁ МУТАФАККИРЛАРИНИНГ АҲЛОҚИЙ ТАРБИЯ ҲАҚИДАГИ ҒОЯЛАРИ (АЛ-ҒОРОБИЙ АСАРЛАРИ МИСОЛИДА). Academic research in educational sciences, 3(6), 660-669.
3. Раматов, Ж. С., Баратов, Р. Ў., & Тухтабоев, Э. (2022). ЎЗБЕК ЭТНОМАДАНИЯТИНИНГ ЖАҲОН ЦИВИЛИЗАЦИЯСИДА ТУТГА Н ЎРНИ. World scientific research journal, 9(2), 3-8.
4. Ramatov, J., Umarova, R., Baratov, R., Khasanov, M., Sulstonov, S., & Kushakov, F. (2022). PROBLEMS OF INFLUENCE OF ISLAM ON CONSCIOUSNESS TRANSFORMATION.
5. Salimov Baxriddin Lutfullaevich. Бирдамлик ва ҳамжихатлик – ижтимоий муносабатларнинг келажагидир. Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. 3(3), March, 2023.
6. Salimov Baxriddin Lutfullaevich. Ижтимоий муносабатларнинг шаклланиши ва барқарорлигини белгиловчи муҳим тамойиллар. Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. 3(3), March, 2023.

FINLANDIYADA BOSHLANG'ICH TA'LIMINI OLIB BORISH USULLARI TAHLILI**Qobilova Dilshoda Xalil qizi Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti****Boshlang'ich ta'lim 2-kurs talabasi**

Annotatsiya: Ushbu maqolada Finlandiya boshlang'ich ta'lim tizimining asosiy tamoyillari o'qituvchi va o'quvchilarning rivojlanishi uchun pedagogik sharoitlar o'rganiladi. Shuningdek, o'quv jarayonida qo'llaniladigan innovatsion texnologiyalar va amaliyotlarning samaradorligi, hozirda O'zbekistonda ham Finlandiya ta'lim tizimi kirib kelayotganligi va ta'lim metodikalari orasida bir necha farqlar mavjudligi haqida qisqacha fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: Sinfidagi o'qitish metodikasi, baholash tizimi, maktab muhitining erkinligi.

Finlandiya boshlang'ich ta'lim tizimi butun dunyo bo'ylab yuqori sifati hamda tez fursatlarda rivojlanishi bilan tanilib kelmoqda. Finlandiyaning ta'lim tizimining eng muhim xususiyatlaridan biri bu barcha fanlar tenglik asosida amalga oshiriladi. Finlandiyada bolalar maktabga 7 yoshdan qabul qilinadi. Boshlang'ich ta'lim 6 yil davom etadi. Yettinchi sinfdan boshlab bolalar o'rta ta'limning 3 yil davom etadigan birinchi bosqichiga o'tadi. Boshlang'ich maktabda va o'rta ta'limning 1-bosqichida barcha bolalar bir xil ta'lim oladi. Finlandiyada boshlang'ich ta'lim 9yil davom etadi. O'quvchilar 16yoshdan o'qishni tark etishi mumkin. Ushbu g'oya Finlandiya o'quvchilarini haqiqiy hayotga tayyorlashga qaratilgan. Finlandiya boshlang'ich ta'limida o'qitish metodikasi o'quvchilarning qiziqishi asosida bo'ladi. O'quvchilarning asosan ijodkorligiga, fikrlashiga ko'proq e'tibor qaratiladi. Finlandiyada o'qituvchilarning jamiyatdagi o'rni ancha yuqori. O'qituvchilari xuddi shifokorlar va yuristlar kabi maqomga ega [1, 2]. Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari kamida magistr darajasiga ega bo'lishlari kerak. O'zimizda esa o'qituvchilarning tayyorgarlik darajasi va malakasini oshirish tizimi mavjud, lekin magistr darajasi talab qilinmaydi. O'qituvchilarga ko'proq erkinliklar yaratib berilgan, ular darslarini qay holatda olib borishlarini o'zlari tanlaydilar. Finlandiya o'qitish metodikasini o'ziga ko'proq e'tiborini tortgan tarafi ularda o'quvchilarga raqamli va harfiy baholar qo'yilmaydi. O'quvchilarning bilim darajasi va rivojlanishi o'qituvchi tomonidan muntazam kuzatilib ularning o'sishi va rivojlanishiga juda katta imkoniyatlar yaratib beriladi. Barcha rivojlangan davlatlar qatorida Finlandiyada ham darslar 45 daqiqa bo'ladi va darsdan keyin bolalar 15 daqiqalik tanaffus oladilar. Bu bolalarning o'z fikrlarini jamlab olishga va keyingi darsga tayyor bo'lishiga yordam beradi. Finlandiya ta'lim tizimi bolaga yo'naltirilgan, butun bolani qamrab oladigan yondashuvni ta'kidlaydi, bu esa o'quv jarayonini hamkorlikka va moslashuvchanlikka asoslaydi, har bir bolaning individual kuchli ta'raflariga e'tibor berilib, ularda o'rganishga haqiqiy qiziqishni uyg'otadi. Finlandiya o'qituvchilari sinfni bitta organizm sifatida baholaydilar, ularda hujayralar kabi har bir narsa bir-biriga o'xshash. Aksincha, o'qituvchi har bir bolasini qobiliyatlari asosida tayyorlaydi [3, 4].

Shunday qilib, har bir kishi tekshirish ishida o'z bilimiga mos keladigan ko'p bosqichli vazifalarni oladi. Bu ham uy vazifasi uchun ham amal qiladi. Finlandiya fan dasturlarida o'zaro mutanosiblik juda yaxshi ta'minlangan. Masalan, biron sinfda geografiyadan Osiyo mamlakatlari o'tilsa, o'sha haftada biologiyadan ham Osiyoda o'suvchi o'simliklar, tarixdan ham Osiyo xalqlari tarixi, matematikadan ham Osiyoga oid ma'lumotlardan iborat misollar beriladi. Finlandiyada xususiy maktablar mavjud emas. Fin maktablari o'rtasida raqobat yo'qligining sabablaridan biri shuki, barcha maktablar davlat mablag'lari hisobidan moliyalashtiriladi. Shu bois qayerdadir yaxshi, qayerdadir sustroq ta'lim berilishiga yo'l qo'yilmaydi. Finlandiya maktablarini muhiti ham bolalar uchun juda qulay qilib berilgan hattoki, maktab binolari ham bolalar uchun qulay va jozibali tarzda bezatilgan. PISA dasturi 2000-yilda tashkil etilgandan buyon Finlandiya unda muntazam qatnashib kelmoqda va erishgan natijalari bilan Fin ta'lim tizimi dunyodagi ko'plab mamlakatlarning e'tiborini o'ziga jalb qilmoqda. Bizning prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ham Finlandiya ta'lim tizimini sinchikovlik

bilan o'rganib, bizning yurtimizda ham bu tizimni amalda qo'llashni ma'qul ko'rdilar. Finlandiya maktablarida barcha o'quvchilarning tushligi davlat tomonidan qoplab beriladi. Ularda yana ko'plab imkoniyatlar mavjud bo'lib, bolani uydan olib ketuvchi va qaytaruvchi transport, agar eng yaqin maktab 2kilometrdan uzoqda bo'lsa, o'quv darsliklari, barcha o'quv-qurollari, kalkulyatorlar va hatto planshet-noutbuklar. Har qanday maqsadlar uchun ota-onalardan pul yig'ish taqiqlanadi. 1943-yildan mazkur amaliyotga amal qilib kelinmoqda. Finlandiya va O'zbekistonning boshlang'ich ta'lim metodikasi orasida bir qator muhim farqlar mavjud. Finlandiyada ko'proq o'quvchilarning qiziqishlari va ehtiyojlari inobatga olinadi. Bir fanning boshqalardan chuqurroq o'rgatilishi maqsadga muvofiq emas. U yerda, masalan, matematika san'atdan muhimroq hisoblanmaydi. Aksincha, qobiliyatli bolalar uchun alohida sinflar tashkil qilinishiga yagona sabab ularning tasviriy san'at, musiqa va sportga moyilligi bo'lishi mumkin. O'quvchilar darslarda faol ishtirok etishlari va bilimlarni o'zlari o'zlashtirishlari uchun erkin muhit yaratadi. O'zbekiston ta'lim tizimida darslar odatda an'anaviy uslubda, ya'ni o'qituvchi tushuntirish va o'quvchilarga ma'lumot yetkazishda asosiy rol o'ynaydi. Finlandiya ta'lim tizimida baholashda imtihon va reytinglarga katta urg'u berilmaydi. Ta'lim jarayonida o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga e'tibor qaratilib, baholash o'quvchilarning stressini kamaytirishga yo'naltirilgan. Bizning ta'lim tizimimizda o'quvchilarni baholash va o'zaro taqqoslashga ko'p urg'u beriladi. Imtihonlar va test sinovlari orqali o'quvchilarning bilim darajasi aniqlanadi, bu esa ko'pincha stress va raqobatga olib keladi. Shuningdek, Finlandiyada o'quvchilarni xususiyatlari yoki tanlovlariga qarab tasniflashmaydi. Ularda yaxshi va yomon o'quvchilar ham yo'q. Daho bolalar ham, aqliy salohiyati bo'shroq bolalar ham "o'ziga xos" hisoblanib, barcha bilan birga o'qishadi. Umuman olganda, jamoada nogironligi bo'lgan bolalar ham ta'lim oladi. Oddiy maktabda ko'rish va eshitish organlari kasalliklari bo'lgan o'quvchilar uchun sinf tashkil qilingan bo'lishi mumkin. Finlar alohida munosabatga talabgor insonlarni jamiyatga maksimal darajada integratsiya qilishga harakat qilishadi. Bilimi kuchli va bo'sh o'quvchilar orasidagi farq-juda kichik. O'qituvchilar ham bolalarga bor mehrini beradi. "sevimlilar" ajratilmaydi. Qoidadan har qanday chetga chiqish bunday o'qituvchi bilan shartnoma buzilishiga olib keladi. Fin o'qituvchilari faqat ta'lim beruvchi vazifasini bajarishlari kerak. Jamoada barcha o'qituvchilar faqat ta'lim beruvchi vazifasini bajarishlari kerak. Jamoada barcha o'qituvchilar -fiziklar ham, adabiyotchilar ham, mehnat o'qituvchilari ham birdek teng. Finlandiyada bir qoida mavjud bo'lib, "Yo hayotga tayyorlaymiz, yoki imtihonlarga. Biz birinchisini tanlaymiz",-deydi finlar. Shuning uchun Finlandiyadagi maktablarda imtihonlar yo'q. Umumta'lim maktabini tugallashda faqat birgina majburiy standart test o'tkaziladi.

Xulosa: Finlandiya ta'lim tizimida ijtimoiy tenglikka katta e'tibor qaratiladi, bu degani ularning ijtimoiy kelib chiqishiga qaramasdan barchaga yuqori darajadagi bilim olishlarini kafolatlab beradi. Mening fikrimcha, baholash tizimining minimal darajada bo'lishi, o'quvchilarga harfiy va raqamli baholar qo'yilmasligi o'quvchilarning faqat baho olishlari uchun emas, balki o'z ustida ishlashlari uchun yordam beradi. Yana bir ustuvor taraflaridan biri, o'qituvchining darajasi, maqomi juda katta rol o'ynaydi. Finlandiyada o'qituvchilar o'z darslarini o'zlari xohlagan holatda o'ta oladilar bu degani o'qituvchi o'quvchilarga emas balki o'quvchilar o'qituvchilarga moslashgan holda ta'lim oladilar. Xo'sh bunday natijalarga Finlandiya qanday qilib erishmoqda deb o'zimizga savol berishimiz mumkin. Ularning ta'lim tizimini o'rganishlar shuni ko'rsatmoqdaki, Finlandiya maktablarining o'quv dasturlari bolalarga berilayotgan har qanday bilimlarni amaliyotga qanday va qayerda qo'llashni o'rgatishga, ularni ijodiy va erkin fikrlashga undashga yo'naltirilgan. Finlandiyada o'qishni istagan odam o'qiydi. Pedagoglar o'quvchining e'tiborini qaratishga harakat qilishadi, lekin uning o'rgatilayotgan fanga qiziqishi yoki qobiliyati bo'lmasa, darrov "ikki" baho bilan "siylashmaydi",

bolani kelgusida uncha murakkab bo'lmagan, amaliy jihatdan foydali bo'lgan kasbga yo'naltirishadi. Hamma ham samolyot ixtiro qilishi shart emas, avtobuslarni ham kimdir boshqarishi kerak-ku axir!!

Adabiyotlar

1. Berisha, A. and P. Seppänen (2016), “Pupil selection segments urban comprehensive schooling in Finland: composition of school classes in pupils’ school performance, gender, and ethnicity”, *Scandinavian Journal of Educational Research*, Vol. 61/2, pp. 240-254;
2. Bernelius, V. and H. Huilla (2021), *Educational equity, social and spatial segregation and opportunities [Koulutuksellinen tasa-arvo, alueellinen ja sosiaalinen eriytyminen]*, Finnish Government, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-761-4> (accessed on 7 August 2023);
3. Finlandiya ta'lim mo`jizasi – kitobi;
4. Finlandiya ta'lim tizimining asosiy afzalliklari va kamchiliklari - Alisher Anvarov maqolasi.

ОСНОВНЫЕ ВИДЫ ГЕОМАТЕРИАЛОВ И ИХ ПРИМЕНЕНИЕ В ЗЕМЛЯНОМ ПОЛОТНЕ ЖЕЛЕЗНЫХ ДОРОГ

Мирзахидова Озода Мирабдуллаевна

докторант ТГГрУ, ozoda_27@mail.ru

Аннотация: В статье рассматриваются основные виды геосинтетических материалов, таких как геотекстиль и геосетки, используемых для усиления земляного полотна железных дорог на примере Узбекистана. Приведены статистические данные о применении этих материалов в строительстве и эксплуатации железных дорог страны, а также рассмотрены их преимущества для повышения устойчивости земляного полотна. Показаны основные формулы, используемые для оценки деформаций и нагрузки на земляное полотно при использовании геосинтетиков, а также приведены диаграммы и иллюстрации, демонстрирующие их эффективность.

Ключевые слова: геотекстиль, геосетка, земляное полотно, железные дороги Узбекистана, геосинтетические материалы, усиление основания

Введение. Развитие железнодорожной инфраструктуры в Узбекистане требует внедрения инновационных решений для усиления земляного полотна. Одним из эффективных решений является использование геосинтетических материалов, таких как геотекстиль и геосетки, которые позволяют повысить долговечность и устойчивость конструкций.

Геотекстиль и геосетки играют ключевую роль в предотвращении деформаций земляного полотна и увеличении его несущей способности. Эти материалы активно применяются на железных дорогах Узбекистана, где сложные климатические условия и неоднородные грунты создают дополнительные проблемы для стабильности дорожного полотна.

В последние годы одним из наиболее перспективных и широко используемых в транспортном строительстве способов усиления земляного полотна стало применение различных видов геосинтетических материалов (геотекстили, геосетки, георешетки, геоячейки, геомембраны, геоматы, геокомпозиты различных видов). Геоматериалы используются в транспортном и гражданском строительстве многих ведущих стран мира (Великобритания, Германия, Франция, Швейцария, Австрия, Франция, Италия, США, Россия) и хорошо зарекомендовали себя при решении различных инженерных задач.

Геосинтетики (геосинтетические материалы, геоматериалы) представляют собой широкий спектр различных полимерных материалов, используемых в геотехническом, гидротехническом и транспортном строительстве, применение которых в конструкциях земляного полотна может быть разделено по следующим основным признакам.

по типу конструктивных элементов;

1. Геотекстиль - водопроницаемый, полимерный (синтетический или натуральный) текстильный материал, произведенный в виде полотен, рулонов; может быть тканым или нетканым. Тканый геотекстиль - плоские и ровные структуры, образованные переплетением двух или более рядов нитей, волокон, лент или других элементов. Нетканый геотекстиль - плоские текстильные структуры, состоящие из нитей, расположенных случайным образом, связанных между собой иглопробивным, термическим или химическим способом. В зависимости от длины нитей различаются нетканый геотекстиль сплошного волокна и из коротких нитей (или комочков);

2. Геосетки (Geonets) - полимерные сетчатые структуры с ромбовидной формой ячеек, сформированные двумя наложенными друг на друга пересекающимися нитями, которые образуют комплекты сплошных глубоких каналов, обеспечивающих высокую способность к просачиванию жидкости;

3. Георешетки (Geogrids), или плоскостные георешётки - плоские структуры, выполненные из полимерных материалов (обычно из полиэтилена высокой плотности, полипропилена или полиэстера) при помощи процесса экструзии или сварки сплюснутых лент. Экструдированные георешетки, ориентированные в одном направлении - георешётки из полиэтилена высокой плотности или полипропилена, полученные путем экструзии и последующего продольного растягивания. Экструдированные георешетки двойного ориентирования - георешётки из полиэтилена высокой плотности или полипропилена, полученные путем экструзии и последующего продольного и поперечного растягивания. Клееные георешетки - георешетки, полученные путем переплетения и склеивания в виде открытых ячеек двух или более пучков нитей. Тканые георешетки - георешетки полученные путем переплетения в виде открытых ячеек пучков двух или более нитей;

4. Геоячейки (Geoweb, Geocells), или объемные георешетки - представляют собой конструкции из синтетических лент, скреплённых между собой посредством сварных швов таким образом, что при растяжении в поперечном направлении они образуют сотовидную конструкцию;

5. Геомембраны абсолютно непроницаемые материалы, выпускаемые в виде пластин, рулонов и используемые в геотехническом, гидротехническом и транспортном инженерном строительстве. Синтетические геомембраны - геомембраны, изготовленные в основном из синтетических структур, таких как полиэтилен, полипропилен и др. Битумные геомембраны – геомембраны.

Узбекистан, обладая значительной протяженностью железных дорог и разнообразными климатическими условиями, активно внедряет современные технологии для усиления железнодорожного полотна. Использование геотекстиля и геосеток в Узбекистане значительно увеличило срок службы железнодорожных путей. В ряде проектов внедрение этих материалов позволило сократить расходы на ремонт и увеличить интервал между капитальными ремонтами.

На 2023 год на железных дорогах Узбекистана было применено более 500 тысяч м² геосинтетических материалов. Это позволило снизить частоту ремонтов железнодорожных путей на 15% и уменьшить деформации земляного полотна на 20%.

Применение геосинтетиков приводит к значительному снижению вертикальных и горизонтальных деформаций земляного полотна. Для расчета прочностных характеристик земляного полотна с учетом геосинтетиков используется следующая формула:

$$\sigma = \frac{F}{A}$$

Где: σ - напряжение на земляное полотно,

F - приложенная нагрузка,

A - площадь, на которую действует нагрузка.

Пример расчета для железной дороги Узбекистана, где используется полиэтиленовая геосетка с характеристикой прочности на разрыв 1000 Н/м, показывает снижение напряжений в земляном полотне на 25%.

Использование геотекстиля и геосеток в железнодорожной инфраструктуре Узбекистана обеспечивает:

- Увеличение срока службы земляного полотна на 30%.
- Снижение затрат на эксплуатацию и ремонт на 20%.
- Улучшение стабильности грунтов и предотвращение эрозии.

Заключение: Применение геотекстиля и геосеток для усиления земляного полотна на железных дорогах Узбекистана доказало свою эффективность. Статистические данные показывают значительное снижение деформаций и улучшение эксплуатационных характеристик железнодорожных путей. Внедрение этих технологий позволяет повысить надежность железнодорожной инфраструктуры, особенно в условиях сложных грунтов и экстремальных климатических условий.

Список литературы:

1. Журавлев, Игорь Николаевич. Оценка влияния геоматериалов на напряженно-деформированное состояние железнодорожного земляного полотна : диссертация ... кандидата технических наук : 05.22.06. - Санкт-Петербург, 2005. - 216 с.
2. Лесов, К. С., Абдужабаров, А. Х., Кенжалиев, М. К., & Мирзахидова, О. М. (2024). TECHNICAL AND ECONOMIC EVALUATION OF GEOTEXTILE APPLICATION AS A SEPARATING LAYER: TECHNICAL AND ECONOMIC EVALUATION OF GEOTEXTILE APPLICATION AS A SEPARATING LAYER. Железнодорожный транспорт: актуальные вопросы и инновации, (1), 128-137.
3. Воробьев С.Н., Матвеев Е.А. Геосинтетические материалы и их применение в транспортном строительстве. Москва: Стройиздат, 2018.
4. Международный форум по железнодорожным технологиям. Отчет по применению геосинтетиков в странах Центральной Азии, 2023.
5. Лесов К. С., Мирзахидова О. М. УСИЛЕНИЕ ОСНОВНОЙ ПЛОЩАДКИ ЗЕМЛЯНОГО ПОЛОТНА ЖЕЛЕЗНЫХ ДОРОГ: УСИЛЕНИЕ ОСНОВНОЙ ПЛОЩАДКИ ЗЕМЛЯНОГО ПОЛОТНА ЖЕЛЕЗНЫХ ДОРОГ. – 2023.
6. Лесов, К., Абдужабаров, А., Кенжалиев, М., & Мирзахидова, О. (2023). Экспериментальные исследования по усилению основной площадки земляного полотна с применением геотекстиля. *Сейсмическая безопасность зданий и сооружений*, 1(1), 321-325.
7. Лесов К. С., Абдужабаров А. Х., Кенжалиев М. К. У. Технология усиления основной площадки земляного полотна в зонах рельсовых стыков с применением геотекстиля //Известия Транссиба. – 2022. – №. 4 (52). – С. 106-114.
8. Ахмедов А.А., Хасанов У.Р. Применение геосинтетиков в строительстве железнодорожных путей. Ташкент: Издательство Ташкентского института инженеров железнодорожного транспорта, 2020.

MA'NAVIY TARBIYA – JAMIYAT BARQARORLIGI INING MEZONI

Ramatov Jumaniyoz Sultanovich. TDr.U "Ijtimoiy fanlar" kafedrasi mudiri. Falsafa fanlari doktori, Professor.

Salimov Baxriddin Lutfullaevich. TDr.U dotsenti.

Yo'ldashev Iskandar ismoil o'g'li. TDr.U talabasi.

ANNOTATSIYA. Maqolada mustaqillikni mustahkamlashning faol kurashchisi bo'lib, milliy bayramlardan, marosimlarda g'oyaviy targ'ibotdan foydalanish, globalizm illatlariga, axborot xurujiga, "ommaviy madaniyat" tahdidiga nisbatan g'oyaviy kurashchanlikni namoyon qilish, milliy o'zlikni himoya qilish uchun kurasha olish, buzg'unchi g'oyalariga, xoinlikka, loqaydlikka, mahalliychilikka, terrorizmga, kosmopolitizmga qarshi kurashish, buyuk kelajakka ishonch hissi bilan yashash fazilatlarini ahamiyati ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Ma'naviy kamolot, mustaqil fikrlash, g'oyaviy immunitet.

ANNOTATION. In the article, he is an active fighter for the strengthening of independence, using national holidays, ideological propaganda in ceremonies, demonstrating ideological combativeness against the evils of globalism, information attack, the threat of "mass culture", being able to fight for the protection of national identity, against destructive ideas, treason, indifference, localism, terrorism. , the importance of the qualities of fighting against cosmopolitanism and living with a sense of confidence in the great future is revealed.

Key words: Spiritual maturity, independent thinking, ideological immunity.

Ma'naviy kamolot qirralari va muammolari haqida juda ko'p fikrlar aytish mumkin, imkoniyatdan kelib chiqib biz ma'naviy kamolotning mezonlaridan biri bo'lgan mustaqil fikrlash haqida so'z yuritmoqchimiz. Mustaqil fikrlash elementlar shaklida deyarli har bir kishilarda mavjud, ya'ni eng oddiy holatlarda ham kishi o'z-o'zini boshqaradi. Ammo biz fikr yuritadigan mustaqil fikrlash, yurtimizda bo'layotgan har bir jarayon va unta oid bo'lgan har bir munosabatga nisbatan, o'z vaqtida to'g'ri va ob'ektiv fikr bildirish va o'z munosabatini belgilab olishdir. Yoshlarning mustaqil fikrlashi haqida so'z borar ekan, avvalo, hozirgi kunda yoshlar o'rtasida. aynan shu fazilatning yetishmasligi oqibatida jamiyatda kelib chiqayotgan illatlar haqida bir fikr yuritaylik. Bu illatlarning keng tarqalganlari: 1. Yoshlar o'rtasida giyohvandlik; 2. G'oyaviy immunitetning pastligi oqibatida buzg'unchi g'oyalar ta'siriga tushib qolish; 3. Yoshlar jinoyatchiligi va huquqbuzarligi. Shu uch illat, oxir-oqibat yoshlarimizga jinoyatchi muhrini bosish va ularni tom ma'noda yuqotishimizga sabab bo'lmoqda. Aslini surishtirganda bularning zaminida, mafkuraviy tarbiyaga e'tiborning kamligi natijasida yoshlarning bu kabi illatlarni kelib chiqish sabablari va mohiyatini bilmasligi yoki ochiqdan-ochiq bu kabi hodisalarga ma'naviy jihatdan qarshilik qilishga ojizlik, ya'ni mustaqil fikrlay olmaslik, o'zgalarning fikriga, yo'lga ko'r-ko'rona bo'ysunishi yotibdi. Agarda yuksak ma'naviyatli jamiyat shakllanishiga qat'iy ishongan, bunga chuqur e'tiqod etadigan kadrlar yetishtirilsa, avvalo shunday jamiyat bo'lishiga komil ishonchi va e'tiqodi bo'lgan imonli, barkamol insonlarni tarbiyalay olinsagina ana shu jamiyat va davlatda barqarorlik, farovonlik, osoyishtalik, taraqqiyot tezlashadi. Shuning uchun ham mamlakatimizda mustaqillikning dastlabki yillaridan boshlab, toki bugungi kunga qadar bu masalaga davlat siyosati darajasida qarab kelingan.

O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti I.A.Karimov ta'kidlaganlaridek, moddiy va ma'naviy olam uyg'unlashib, insonning ko'sh qanotiga aylansagina, jamiyatning to'laqonli erkin rivojlanishi ta'minlanadi. Lekin, afsuski, ma'naviy inqirozning oldini oladigan, yoshlarni yuksak ma'naviyatli shaxs sifatida shakllantirishni kafolatlaydigan ta'lim-tarbiya tizimi dunyoda xali yaratilmaganligini bugun hayotning o'zi tasdiqlab ko'rsatmoqda. Haqiqatdan ham, bugun murakkab

vaziyatda ma'naviyat sohasida vujudga kelayotgan dolzarb muammolar, xususan, jahonning ayrim mintaqalarida tobora kuchayib, ildiz otib borayotgan ma'naviy inqiroz xavfi xalqimiz ma'naviyatini asrash barobarida uni yuksaltirish, ayniqsa, yosh avlodning qalbi va ongini turli zararli g'oya va mafkuralar ta'siridan himoya qilishni talab qilmoqda. Hech shubhasiz, dunyoning qaysi burchagida bo'lmasin, ma'naviyatga qarshi qanday tahdidning paydo bo'lishi o'zining bugungi kuni va ertangi istiqbolini o'ylab yashayotgan har bir ongli inson, har bir xalqni tashvishga soladi. Albatta, bunday ma'naviy tahdid va mafkuraviy xurujlar milliy va diniy tomirlarimizga bolta urishi, ulardan avvalo farzandlarimiz ko'proq aziyat chekishi mumkinligi, yoshlarda ma'naviy-axloqiy ongi yanada yuksaltirishni taqozo etmoqda. Ta'lim tizimining barcha bosqichlarida bu fazilatlarni shakllantirish o'ziga xos xususiyatlarga egadir. Xususan, yuqoridagi ma'naviy-axloqiy fazilatlar oliy ta'limda yanada mustahkamlanadi va hayotda faoliyat mezoniga aylanadi. Tarbiyaviy ishlar to'g'ri yo'lga qo'yilgan ta'lim muassasalarida talabalarda o'z faoliyatida maqsadli kurash olib borish, mustaqil fikrga ega bo'lgan fidokor, tarixni to'g'ri anglash, o'z kuchiga ishonchni qabul qilish, islohotlarda faol ishtirok etish, urf-odatlarini, an'analarni asrash, demokratiyaga hurmat bilan qarash, ezgu g'oyalarga sadoqat, ma'rifatni yot g'oyalarga qarshi qo'ya bilish, ogohlikni, bunyodkorlikni, ma'naviy yuksaklikni namoyon etish, jamoa tashkilotlarida faol ishtirok etish, mafkuraviy tahdidga qarshi kurash, globallashuvning salbiy jihatlarini fosh etish, yurt tinchligini saqlash, demokratiya eksporti mohiyatini fosh etish fazilatlari namoyon bo'ladi.

Shuningdek, mustaqillikni mustahkamlashning faol kurashchisi bo'lib, milliy bayramlardan, marosimlarda g'oyaviy targ'ibotdan foydalanish, globalizm illatlariga, axborot xurujiga, "ommaviy madaniyat" tahdidiga nisbatan g'oyaviy kurashchanlikni namoyon qilish, milliy o'zlikni himoya qilish uchun kurasha olish, buzg'unchi g'oyalarga, xoinlikka, loqaydlikka, mahalliychilikka, terrorizmga, kosmopolitizmga qarshi kurashish, buyuk kelajakka ishonch hissi bilan yashash fazilatlari shakllanadi. Shu boisdan ham yoshlar tarbiyasining muhim bo'g'inlaridan biri – oliy ta'lim muassasalari deb hisoblaymiz. Bizning fikrimizcha, oliy o'quv yurtlarida davlatimiz tomonidan yaratib berilgan imkoniyatlardan keng va samarali foydalanib, ta'lim-tarbiya ishlariga katta e'tibor qaratish zarur. Oliy ta'lim muassasasida tarbiyaning barcha sohalari va ayniqsa, ushbu yo'nalishlari bo'yicha alohida ta'lim-tarbiya ishlari olib borilishi maqsadga muvofiqdir.

REFERENCES

1. Раматов, Ж. С., Ҳасанов, М. Н., & Валиев, Л. А. (2022). IX-X АСРЛАРДА ЎРТА ОСИЁ МУТАФАККИРЛАРИНИНГ АҲЛОҚИЙ ТАРБИЯ ҲАҚИДАГИ ҒОЯЛАРИ (АЛ-ҒОРОБИЙ АСАРЛАРИ МИСОЛИДА). *Academic research in educational sciences*, 3(6), 660-669.
2. Раматов, Ж. С., Баратов, Р. Ў., & Тухтабоев, Э. (2022). ЎЗБЕК ЭТНОМАДАНИЯТИНИНГ ЖАҲОН ЦИВИЛИЗАЦИЯСИДА ТУТГА Н ЎРНИ. *World scientific research journal*, 9(2), 3-8.
3. Ramatov, J., Umarova, R., Baratov, R., Khasanov, M., Sulstonov, S., & Kushakov, F. (2022). *PROBLEMS OF INFLUENCE OF ISLAM ON CONSCIOUSNESS TRANSFORMATION*.
4. Salimov Вахриддин Лутфуллаевич. Бирдамлик ва ҳамжихатлик – ижтимоий муносабатларнинг келажагидир. *Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*. 3(3), March, 2023.
5. Salimov Вахриддин Лутфуллаевич. Ижтимоий муносабатларнинг шаклланиши ва барқарорлигини белгиловчи муҳим тамойиллар. *Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*. 3(3), March, 2023.

6. Бахриддин Лутфуллаевич Салимов (2022). Жамиятнинг шаклланиши ва такомиллашувида бошқарув ва тарбия санъатининг ўрни. Academic research in educational sciences, 3 (11), 359-365.

7. Салимов Бахриддин Лутфуллаевич ,Ҳасанов Миршод Нўъмонович. ШАРҚ МУТАФАККИРЛАРИНИНГ КОМИЛ ИНСОН ТАРБИЯСИ МАСАЛАЛАРИ ТАҲЛИЛИ. Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. Volume: 2, Issue 4, 2022. -P.1345-1354.

MUNDARIJA / TABLE OF CONTENTS / СОДЕРЖАНИЕ

1	<i>Ramatov Jumaniyoz Sultanovich. Salimov Baxriddin Lutfullaevich. Juraev Odilbek Saidkarim o'g'li.</i>	<i>ETNOMADANIY IJTIMOIIY TARAQQIYOYGA TA'SIRI</i>	3-6
2	<i>Qobilova Dilshoda Xalil qizi</i>	<i>FINLANDIYADA BOSHLANG'ICH TA'LIMINI OLIV BORISH USULLARI TAHLILI</i>	7-9
3	<i>Мирзахидова Озода Мирабдуллаевна</i>	<i>ОСНОВНЫЕ ВИДЫ ГЕОМАТЕРИАЛОВ И ИХ ПРИМЕНЕНИЕ В ЗЕМЛЯНОМ ПОЛОТНЕ ЖЕЛЕЗНЫХ ДОРОГ</i>	10-13
4	<i>Ramatov Jumaniyoz Sultanovich. Salimov Baxriddin Lutfullaevich. Yo'ldashev Iskandar ismoil o'g'li.</i>	<i>MA'NAVIY TARBIYA – JAMIYAT BARQARORLIGIINING MEZONI</i>	14-16